

Legers arbeidsforhold under lupen

– Innhenting av data fra de samme personer over tid, gir oss tilfredsstillende oversikt over endringer i legers karrierer, sier Olaf G. Aasland ved Legeforeningens forskningsinstitutt.

Legeforeningens forskningsinstitutt arbeider med det meste som har med legers helse og arbeidsforhold å gjøre. – Vår forskning er særlig rettet mot legers karrierevalg, psykologiske, etiske og sosiale sider ved legearbeidet, og legerollen generelt. Vi prøver å følge endringer i samfunnet og rammevilkår som kan ha betydning for profesjonsutøvelsen: Hva skaper god helse blant leger? Hvor butter det? Vi er særlig opptatt av å skaffe kunnskap om konsekvenser av manglende samsvar mellom legens rolleforståelse og samfunnets krav, sier Aasland.

Unikt internasjonalt

– Kvaliteten på forskningen blir betydelig bedre når vi kan innhente svar fra samme person flere ganger over tid, såkalt paneldata, utdyper instituttsjefen. – Paneldata gir oss tilfredsstillende oversikt over endringer i legers karrierer. Samtidig finner vi også ut noe om årsaker og motiver til slike endringer.

For å speile legekårene har Forskningsinstituttet opprettet to utvalg/panel: et tilfeldig utvalg på ca. 1 500 yrkesaktive leger,

også kalt «Referansepanelet», og et panel med ca. 800 pensjonerte leger. Dessuten er det et tett samarbeid med Seksjon for atferdsfag ved Universitetet i Oslo, som etter oppfordring fra Forskningsinstituttet følger to kohorter av yngre leger: de som begynte å studere medisin i Norge i 1993, og de som tok medisinsk embetseksamen i Norge i 1993 og 1994. Her er man nå i gang med femte innsamlingsrunde.

– Slike panel er uten tvil vår viktigste datakilde, sier Olaf G. Aasland. – Våre undersøkelser om legers helse, yrkesvaner og holdninger er faktisk unike i internasjonal sammenheng, særlig fordi vi har gjentatte målinger på en del variabler, legger han til.

Utvider panelet

Legeforeningens forskningsinstitutt ble etablert i 1992 og er hovedsakelig finansiert gjennom Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP). Den såkalte Legekårsundersøkelsen var et forskningsprogram som gikk fra 1992 til 1995, og var en kartlegging av norske legers helse, sykkelighet, velvære og arbeidsforhold. Kompetansen som ble bygget opp i forbindelse med programmet, er delvis videreført ved instituttet. Hittil har det blitt ca. 250 publikasjoner i fagfellevurderte nasjonale og internasjonale tidsskrifter. Satsingen har blant annet resultert i sju doktorgrader, alle ved Universitetet i Oslo.

– Referansepanelet ble opprettet i 1993 og er hittil benyttet i åtte spørreskjemaundersøkelser, forteller Aasland. – Sist panelet ble supplert, var i januar 2000. For å få et representativt utvalg av *hele* den eksisterende legepopulasjonen, er det igjen på tide å utvide panelet foran høstens undersøkelse. Derfor ønsker vi å rekruttere leger som har fått sin norske lisens de siste ni årene. I den anledning har vi foretatt et tilfeldig utvalg på 700 fra samtlige 10 978 leger som ifølge legerregisteret har mottatt norsk autorisasjon etter 1999. Disse blir nå spurt om å delta i panelet.

Den yrkesaktive populasjonen

Å bli medlem av referansepanelet innebærer at man omtrent en gang annet hvert år vil bli bedt om å svare på et spørreskjema. Dels vil det være faste spørsmål om eventuelle endringer i jobb, karriere, familie-situasjon etc., og dels om spesifikke faglige eller helsepolitiske temaer, som vil variere

Olaf G. Aasland er selv lege og har ledet Legeforeningens forskningsinstitutt siden det ble etablert for 16 år siden. Foto Lise B. Johannessen

fra gang til gang. Det gis anledning til å svare både på papir og via Internett.

Det er to forutsetninger for at leger som nå blir spurt, kan være medlem i referansepanelet: At de har sin hovedstilling i Norge, og at de er i et yrke hvor de anvender sin medisinske fagutdanning – enten det er i klinisk arbeid, i forvaltning/administrasjon og/eller i forskning.

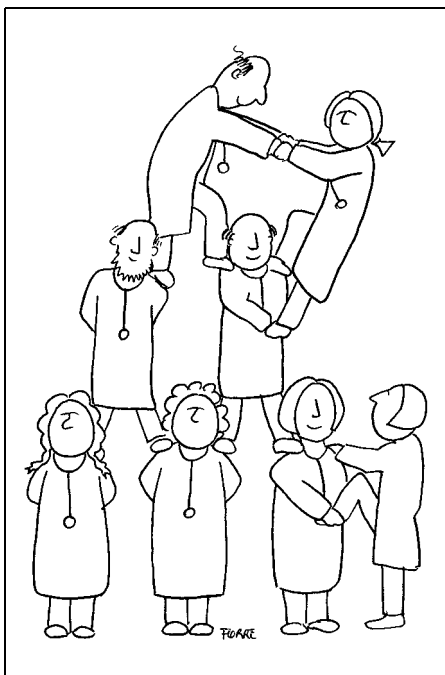
Sikret anonymitet

– Forskningsinstituttets prosjekter er godkjent av vårt personvernombud, som er Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste, sier Olaf G. Aasland. – Referansepanelet er anonymt i den forstand at vi vet hvem som er med, men ikke hvilket nummer den enkelte har. Dette ordnes ved at Statistisk sentralbyrå adresserer de nummererte spørreskjemaene for oss. Denne ordningen er godkjent av Datatilsynet. Vi vil også understreke at medlemmer av våre panel når som helst kan trekke seg, uten å begrunne det, sier instituttsjefen.

Les mer om aktiviteten ved Legeforeningens forskningsinstitutt på: www.legeforeningen.no/lefo

Kari Ronge

kari.ronge@legeforeningen.no
Legeforeningens forskningsinstitutt

Legers karrierevalg, hva som fremmer og hemmer god legehelse, profesjonsetikk og rolleforståelse er blant temaene som blir undersøkt ved Forskningsinstituttet. Illustrasjon Ø. Førre